

מסורת הש"ס

א) לעיל ב: לקמן פז; ב) נפי' תוספות זכורות כח: ד"ה דן את הדין; ג) ז"ק ק. ודף קח: לקמן ג. בסורות כח; ד) [לקמן ג. ע"ש כחזות פד: ק.]; ה) [ז"ל רב אפי וכו"ה לקמן; ו) [לקמן ג.]; ז) [ז"א ביוע, ח] [תוספתא פ"א, ט] ד"ה מדאורייתא, י) ד"ה ד"ה, ט) ד"ה ואם, ט) ז"ל רבה.

—●●—

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה מקשינ וכו' פשרה לדין ומוכח:

—●●—

מוסף רש"י

שנים שדנו לדברי הכל אין דיניהם דין. דפליגי בפשרה ואשמעינ ר' אבהו דצדין טולכו מרוד דנענינ ג' (יער' ב.). טעה בדבר משנה חזור. טעמות מלי דבדכ המשנה אין דיע דין לגמרי וחזר [לעמוד ג.]. דין הטועה דבדכ המשנה שלא טעה כמשה חזר, ולא אמרינן מה שעשה עשוי ושלם מביתו אלא בטועה בשיקול הדעת (כתובות פ.).

**גזר־אִגְבֵּרָא**. רבי אבהו אדשמואל שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבנן שמעון בן גמליאל: **דן אם דינ**. כּמומחה ליכא למימר מדקתני סיפא אס היה מומחה לז"ד: **דן אם דינ**. יחדי משמע: **ומשלם מצינו**. בפירקין דלקמן (דף ג.). מדקתני מה שעשה עשוי אלמא דיניה דינא דאי לא דינא ליהדר: **דין פורה**. וכיון דטעה לאו דין תורה דן: **דבדכ משנה**. שמשנה מפורשת טעמה זה: **חזר**. מחזיר את הדין ואינו משלם מצינו דכיון דדבר מפורש הוא אין דינו דין: **וסוגיא דעלמא**. הילוך דינא כחד מינייהו ואזל איהו ועבד כאידך הלכך דיניה לא הדר וכיון דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר האי בעל דין דנקט לא בעי לשלומי דלמר ליה פסקת לי לדינאי ומיניה איזו בעי שלומי כיון דסוגיין דעלמא כאידך: **לימא כתנאי**. הא דלמרינן דשמואל ור' אבהו פליגי: **ביוע**. פשרה: **סכרו**. רבנן אמוראי בני הישיבה ובעו למימר מהכא דדשמואל ורבי אבהו פליגי: **דכולי עלמא**. רבנן ורבי מאיר: **מקשינ פשרה לדין**. דכתבי (שמואל ב ח) משפט וזדקה ואמרין לקמן [ע"ז] דזוה ביוע אלמא דאיתקוש למשפט: **סלסא סנאי**. פליגי בפשרה ר"מ סבר בשלשה רבן שמעון בן גמליאל סבר לעיל (דף ה:) בשנים ורבנן דפליגי אדרבי מאיר סברי ביחיד: **מאן דלמר תרי אפילו נחד**. מכשר דכיון דלא מקשינ ליה לדין מה לי תרי מה לי חד: **סיסגי סכרי וליקני מיניה**. דכיון דקנו מיניה למה לי בית דין לא תהא אלא מתנה בעלמא ומדעתו והיא מתקיימת אלא להכי צעינן תלתא לייפות כח בית דין דאף על גב דלא קנו מיניה לא ניהדרו: **והלכתא פשרה זריכה**. קנין. ואפילו נעשית בשלשה:

נגמר

דעתך צריכה קנין למ"ד צריכה תלחא ל"ל תסגי בתרי וליקני מיניה והולכתא פשרה צריכה קנין תנו רבנן ‏<sup>א</sup> כשם שהדין בשלשה כך ביצוע בשלשה

## דיני ממונות בשלשה

**גזר־אִגְבֵּרָא**. רבי אבהו אדשמואל שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבנן שמעון בן גמליאל: **דן אם דינ**. כּמומחה ליכא למימר מדקתני סיפא אס היה מומחה לז"ד: **דן אם דינ**. יחדי משמע: **ומשלם מצינו**. בפירקין דלקמן (דף ג.). מדקתני מה שעשה עשוי אלמא דיניה דינא דאי לא דינא ליהדר: **דין פורה**. וכיון דטעה לאו דין תורה דן: **דבדכ משנה**. שמשנה מפורשת טעמה זה: **חזר**. מחזיר את הדין ואינו משלם מצינו דכיון דדבר מפורש הוא אין דינו דין: **וסוגיא דעלמא**. הילוך דינא כחד מינייהו ואזל איהו ועבד כאידך הלכך דיניה לא הדר וכיון דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר האי בעל דין דנקט לא בעי לשלומי דלמר ליה פסקת לי לדינאי ומיניה איזו בעי שלומי כיון דסוגיין דעלמא כאידך: **לימא כתנאי**. הא דלמרינן דשמואל ור' אבהו פליגי: **ביוע**. פשרה: **סכרו**. רבנן אמוראי בני הישיבה ובעו למימר מהכא דדשמואל ורבי אבהו פליגי: **דכולי עלמא**. רבנן ורבי מאיר: **מקשינ פשרה לדין**. דכתבי (שמואל ב ב) משפט וזדקה ואמרין לקמן [ע"ז] דזוה ביוע אלמא דאיתקוש למשפט: **סלסא סנאי**. פליגי בפשרה ר"מ סבר בשלשה רבן שמעון בן גמליאל סבר לעיל (דף ה:) בשנים ורבנן דפליגי אדרבי מאיר סברי ביחיד: **מאן דלמר תרי אפילו נחד**. מכשר דכיון דלא מקשינ ליה לדין מה לי תרי מה לי חד: **סיסגי סכרי וליקני מיניה**. דכיון דקנו מיניה למה לי בית דין לא תהא אלא מתנה בעלמא ומדעתו והיא מתקיימת אלא להכי צעינן תלתא לייפות כח בית דין דאף על גב דלא קנו מיניה לא ניהדרו: **והלכתא פשרה זריכה**. קנין. ואפילו נעשית בשלשה:

**גזר־אִגְבֵּרָא**. רבי אבהו אדשמואל שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבנן שמעון בן גמליאל: **דן אם דינ**. כּמומחה ליכא למימר מדקתני סיפא אס היה מומחה לז"ד: **דן אם דינ**. יחדי משמע: **ומשלם מצינו**. בפירקין דלקמן (דף ג.). מדקתני מה שעשה עשוי אלמא דיניה דינא דאי לא דינא ליהדר: **דין פורה**. וכיון דטעה לאו דין תורה דן: **דבדכ משנה**. שמשנה מפורשת טעמה זה: **חזר**. מחזיר את הדין ואינו משלם מצינו דכיון דדבר מפורש הוא אין דינו דין: **וסוגיא דעלמא**. הילוך דינא כחד מינייהו ואזל איהו ועבד כאידך הלכך דיניה לא הדר וכיון דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר האי בעל דין דנקט לא בעי לשלומי דלמר ליה פסקת לי לדינאי ומיניה איזו בעי שלומי כיון דסוגיין דעלמא כאידך: **לימא כתנאי**. הא דלמרינן דשמואל ור' אבהו פליגי: **ביוע**. פשרה: **סכרו**. רבנן אמוראי בני הישיבה ובעו למימר מהכא דדשמואל ורבי אבהו פליגי: **דכולי עלמא**. רבנן ורבי מאיר: **מקשינ פשרה לדין**. דכתבי (שמואל ב ב) משפט וזדקה ואמרין לקמן [ע"ז] דזוה ביוע אלמא דאיתקוש למשפט: **סלסא סנאי**. פליגי בפשרה ר"מ סבר בשלשה רבן שמעון בן גמליאל סבר לעיל (דף ה:) בשנים ורבנן דפליגי אדרבי מאיר סברי ביחיד: **מאן דלמר תרי אפילו נחד**. מכשר דכיון דלא מקשינ ליה לדין מה לי תרי מה לי חד: **סיסגי סכרי וליקני מיניה**. דכיון דקנו מיניה למה לי בית דין לא תהא אלא מתנה בעלמא ומדעתו והיא מתקיימת אלא להכי צעינן תלתא לייפות כח בית דין דאף על גב דלא קנו מיניה לא ניהדרו: **והלכתא פשרה זריכה**. קנין. ואפילו נעשית בשלשה:

למידרש ביוע דאיתקש שלום למשפט דאס כן הוי מנזה לזצוע דשלוס נמי מנזה הוא: **לָא דב"ע** בו'. תימה דלא קאמר לשמואל ודאי תנאי הוא לרבי אבהו מי לימא תנאי היא דכי האי גונא אורחא דהש"ס בכל דוכתא:

**תיסגין** בתרי וליקני מיניה. אע"ג דמפרש בירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי זריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו שהיו רגילין שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין לחזור בהן:

**והלכתא פשרה צריכה קנין**. והא דלא סגי בתרי משום דהוי כמו קנין בטעות דלא בקיאי בפשרה פסיר: **צריכה קנין**. אס נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן לשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה זריכה קנין דמה שזריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה בטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשתא דאיכא קנין הוי כמו קנין בטעות מיהו אלימא מילתא טפי בקנין מכלא קנין ואפילו אס נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין ראיא מכאן דמאי למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דמחיל אין זריך קנין ומיניה דהלכות גדולות פירש דהלכות דינין דזריך קנין על המחילה אף על פי שעושין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שמהא זריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיודע מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמוחל על פי עצתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך זריך לאלס הדבר ע"י קנין ונראה להביא ראיה דמחילה אינה זריכה קנין מהא דלמר בפרק המקביל (ב"מ דף קיב. ושם) גבי שכיר המחזה אלל טנווני ואלל שולחני אינו עוזר עליו ופליגי התם רב שסת אמר אינו חוזר עליו ‏<sup>א</sup> (רבא) אמר חוזר דמשמע דכלא קנין איירי דאי בקנין מאי טעמא דמאן דלמר חוזר אבל כלא קנין פליגי דהכי דמר סבר כשהמחה לא לגמרי פטרו לבעל הבית שלא יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטרו אלמא מחילה לא זריכה קנין ועוד ראיא דפריך בפ"ק דקדושין (דף טו.) גבי עבד עברי קונה עצמו בשטר למה לי שטרא לימא ליה באפי תרי זיל וכלא קנין איירי דאי בקנין מאי משני עבד עברי גופו קנוי אכתי תקשה לן שטרא למ"ל יפקירנו לשמואל דלמר המפקיר עבדו יאֵא לחירות ואין זריך גט שחרור אלא על כרחך לא פריך אלא מלשון הכחז בשטר כלומר למה לי שטר אותו לשון עצמו שכותב בשטר הרי את לעצמך יאמר לו בעל פה עוד ראיא מהא דתנן בסוף הנושא (כתובות דף קד.) שאס שהתה כ"ה שנים ולא תבעה כתובתה מסתמא מחלה וכלא קנין איירי כדמוכח מעוזדא דחמתיה דרבי חייא ומטענו טעין והודה לו בשעורים דפטור אף משעורים דמודה הוי זהו אין ראיא דהתם על כרחך לאו משום דלמרינן מדלא תבע להו סתמא אחליניהו הוי פטור אלא היינו טעמא מדלא תבע שעורים מודה הוא דלא מייחייב ליה שעורים מדפריך עלה בסוף המניח (ב"ק דף לה: ושם) מהא דתנן היו הניזקין שנים כו' הניזק אומר גדול הזיק את הגדול ומיזק אומר לא כי אלא קטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן ומסיק דאפילו כדאמר מויק לית ליה והתם אי אפשר להיות הטעם כלל משום מחילה שהרי הוא עומד וזווח ומזכור שנטל חלק כפשוט דלמר ויתר (ב"ב דף קטו.) אין לדקדק נמי כלל מכאן חזר רבינו יאחק בר' מרדכי שהיה רגיל לפרש

## פרק ראשון סנהדרין ו.

**וכי תימא פליגי רבנן עריה בו'**. למאי דפי' בקונטרס לעיל (דף ג. ט) דמאן דדריש בלדק משפוט לאכשורי חד לית ליה עירוב פרשיות תימא מאי קאמר וכ"ת הא ודאי פליג עליה מאן דלית ליה עירוב פרשיות ומאי קאמר נמי ר' אבהו שנים שדנו לד"ה אין דיניהן דין אין זה ד"ה דהא איכא דלית ליה עירוב פרשיות דסבירא ליה דיניהם דין על כן נראה כדפרי' לעיל (שם) דההיא דרשה בללדק משפוט אפילו למאן דאית ליה עירוב פרשיות והשתא שמואל ורבי אבהו פליגי אליבא דמאן דאית ליה עירוב פרשיות וד"ה דקאמר רבי אבהו ה"ק לד"ה דאית להו עירוב פרשיות שנים שדנו אין דיניהם דין אי אי נמי כדפירש לעיל (דף ב:) ‏<sup>א</sup> לדפי' למאן דלית ליה עירוב פרשיות קסבר ר' אבהו שנים שדנו אין דיניהם דין מומחה לרבים דן אפילו יחדי סברא נמי שפיר דאין דיניהן דין כדפירש לעיל (דף ה.) ‏<sup>ב</sup>: **ביצוע** בג'. אע"ג דמקשי פשרה לדין לאו לכל דבר מקשינ דצדין אולינן בתר רובא אס שנים אומרים וזאי ואחד אומר חיוב או איפכא ובפשרה לא אולינן בתר רובא עד שיסרימו שלשמן לדעת אחד כדלמר בפ' בתרא דמסכת ע"ז (עב.) כדשיימי בי תלתא אפי' תרי מגו תלתא כדלמרי' בי תלתא עד דלמרי' בי תלתא: **דבולאי ערמא מקשינן פשרה דין**. פי' דכ"ע ר' מאיר וחכמים אצל רשב"ג דלעיל ודאי לא מקיש: **מקשינן פשרה דין**. פירש בקונטרס

(שמואל ב ח) ויהי דוד עושה משפט וזדקה וגו' ומימה דהא תניא לקמן כסס שהדין בג' כך הפשרה בג' משמע דמקיש פשרה ‏<sup>א</sup>) ומוכח לקמן דההוא תנא אית ליה דרשות לזצוע ורבי יהושע בן קרחה סבר מנזה אלמא לא דריש ת"ק משפט וזדקה לענין ביוע דאי מקרי זדקה אס כן הוה מנזה ומההוא קרא נמי דכתבי (זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא **לָא דב"ע** בו'. תימה דלא קאמר לשמואל ודאי תנאי הוא לרבי אבהו מי לימא תנאי היא דכי האי גונא אורחא דהש"ס בכל דוכתא:

**תיסגין** בתרי וליקני מיניה. אע"ג דמפרש בירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי זריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו שהיו רגילין שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין לחזור בהן: **והלכתא פשרה צריכה קנין**. והא דלא סגי בתרי משום דהוי כמו קנין בטעות דלא בקיאי בפשרה פסיר: **צריכה קנין**. אס נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן לשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה זריכה קנין דמה שזריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה בטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשתא דאיכא קנין הוי כמו קנין בטעות מיהו אלימא מילתא טפי בקנין מכלא קנין ואפילו אס נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין ראיא מכאן דמאי למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דמחיל אין זריך קנין ומיניה דהלכות גדולות פירש דהלכות דינין דזריך קנין על המחילה אף על פי שעושין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שמהא זריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיודע מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמוחל על פי עצתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך זריך לאלס הדבר ע"י קנין ונראה להביא ראיה דמחילה אינה זריכה קנין מהא דלמר בפרק המקביל (ב"מ דף קיב. ושם) גבי שכיר המחזה אלל טנווני ואלל שולחני אינו עוזר עליו ופליגי התם רב שסת אמר אינו חוזר עליו ‏<sup>א</sup> (רבא) אמר חוזר דמשמע דכלא קנין איירי דאי בקנין מאי טעמא דמאן דלמר חוזר אבל כלא קנין פליגי דהכי דמר סבר כשהמחה לא לגמרי פטרו לבעל הבית שלא יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטרו אלמא מחילה לא זריכה קנין ועוד ראיא דפריך בפ"ק דקדושין (דף טו.) גבי עבד עברי קונה עצמו בשטר למה לי שטרא לימא ליה באפי תרי זיל וכלא קנין איירי דאי בקנין מאי משני עבד עברי גופו קנוי אכתי תקשה לן שטרא למ"ל יפקירנו לשמואל דלמר המפקיר עבדו יאֵא לחירות ואין זריך גט שחרור אלא על כרחך לא פריך אלא מלשון הכחז בשטר כלומר למה לי שטר אותו לשון עצמו שכותב בשטר הרי את לעצמך יאמר לו בעל פה עוד ראיא מהא דתנן בסוף הנושא (כתובות דף קד.) שאס שהתה כ"ה שנים ולא תבעה כתובתה מסתמא מחלה וכלא קנין איירי כדמוכח מעוזדא דחמתיה דרבי חייא ומטענו טעין והודה לו בשעורים דפטור אף משעורים דמודה הוי זהו אין ראיא דהתם על כרחך לאו משום דלמרינן מדלא תבע להו סתמא אחליניהו הוי פטור אלא היינו טעמא מדלא תבע שעורים מודה הוא דלא מייחייב ליה שעורים מדפריך עלה בסוף המניח (ב"ק דף לה: ושם) מהא דתנן היו הניזקין שנים כו' הניזק אומר גדול הזיק את הגדול ומיזק אומר לא כי אלא קטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן ומסיק דאפילו כדאמר מויק לית ליה והתם אי אפשר להיות הטעם כלל משום מחילה שהרי הוא עומד וזווח ומזכור שנטל חלק כפשוט דלמר ויתר (ב"ב דף קטו.) אין לדקדק נמי כלל מכאן חזר רבינו יאחק בר' מרדכי שהיה רגיל לפרש

**בב** א מיי' פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ג סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן כה סעיף ג:
**בג** ב מיי' שס הלכה א טוש"ע שס סעי' א:
**בד** ג מיי' שס הלכה ב טוש"ע שס סעיף ב:
**בז** ד ה מיי' פכ"ב מהל' סנהדרין הלכה ו סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סימן יב סעיף ו:

—●●—

רבינו חננאל

ור' אבהו פליג עליה ואמר לדברי הכל שנים שדנו אין דיניהם דין ומזוהיב ר' אבא עליה מהא דתנן בבכורות פ"ד (מ ע"ב) דן את הדין וזכה את החייב כו' ומשני מחזיתין דקבלוה עלייהו. ואקשינן אי הכי ישלם מכירו הא א"ל רב לרבה בר בר חנה אי קבלהו עיליהו לא תשלם. ומשני כגון דאמר ליה על גנת כן קבלינך עלן דדיינת לן דין תורה: ירושלמי מה שעשה עשוי מה שטעה בשיקול הדעת וישלם מכירו שהגיס עצמו לדון יחידי דין תורה ותנינן אל תהי דן יחידי שאין את יחידי יאמר א"ל תלמידו לא כן אלפיך ר' אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד. אמר לון כיון דחמין (ו') יתי יתיב דאין לגרמי ואינון אחינן כמאן שקבלינן עליהן דמי. ותנן כמה דברים אמורים בוסן שלא קבלם אבל קבלם עלייהו דן אפילו יחידי ואסיקנא טעה בדבר משנה חזור הדין בשיקול הדעת כגון דאכתח פלוגתא דתרי תנאי או דתרי אמוראי וסוגיא דשמעתא כחד מינייהו פי' מקשו ומפרקו אליבא דחד מינייהו ואזל הוא ופסק דינא כאידך דלא סוגיא דשמעתא כחותיה היינו טועה בשיקול הדעת ומה שעשה עשוי וישלם מכירתו: ירושלמי בבכובות פרק הכותב לאשתו (הל' ב) דין דדברים אין לי בנכסך הכל מורי' שאם טעה בשיקול הדעת שאין חזרוין טעו בדבר תורה מחזירין מה פליגי בטעות משנה ר' יוחנן אמר טעות משנה שיקול הדעת. ויש לקיש אמר טעות משנה דבר תורה היא טעות משנה היא טעות זקנים (תורה היא טעות משנה היא טעות זקנים) תלתא תנאי פליגי בפשרה חד רשב"ג דתני פשרה בשנים. שני ר' מאיר שלישי חכמים החולקים עמו דתניא ביצוע בשלשה דברי ר"מ וחכ"א פשרה ביחיד